KIJKJES in het LEVEN
Van MENSCHEN en DIEREN
door LODEWIJK SCHELTJENS
LODEWIJK OPDEBEEK - UITGEVER, ANTWERPEN

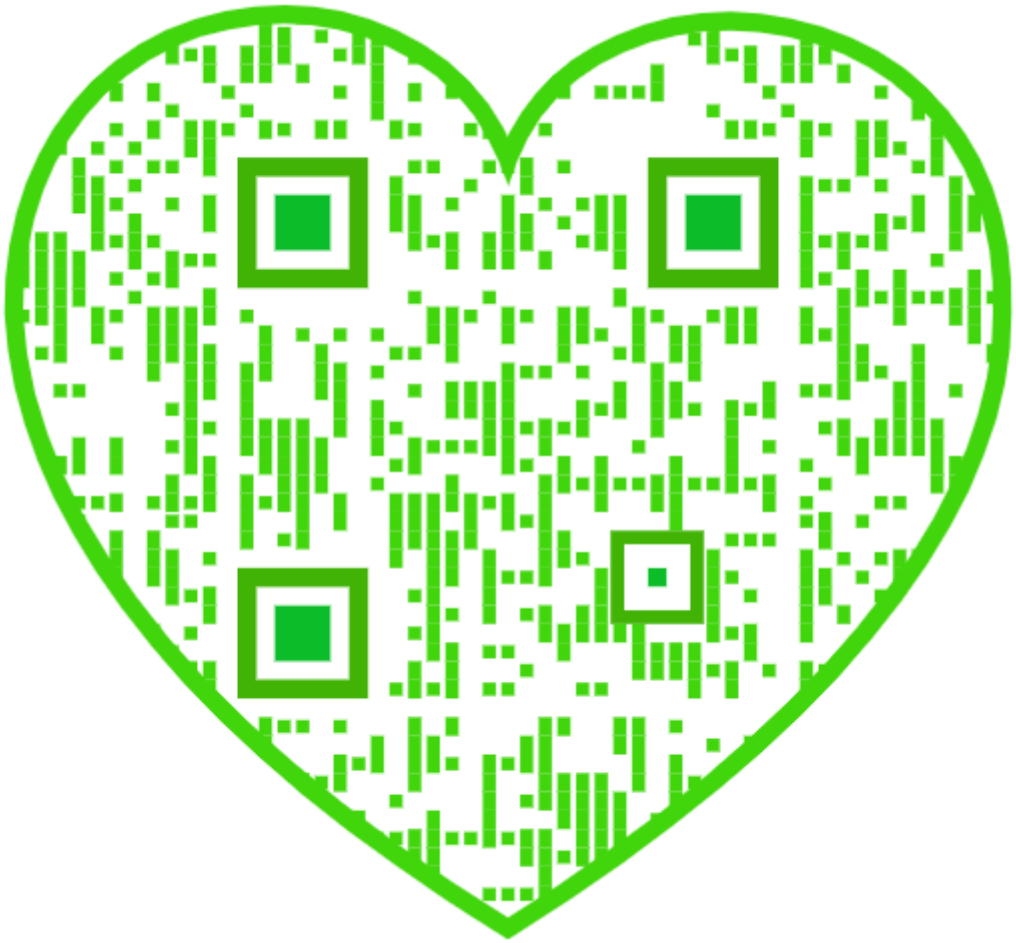

LODEWIJK SCHELTJENS.

DE DRONKAARD EN DE HOND

EN

DE NIEUWE

TWEE VERHALEN VOOR DE JEUGD.

— L. OPDEBEEK, UITGEVER, ANTWERPEN. —

Zonder medelijden voor de dieren is geene opvoeding volmaakt, geen hart waarlijk goed.

DE DRONKAARD EN DE HOND.

De eerste November: Allerheiligen.

Een grijze koude nevel hangt over de naakte velden. De kaalgeschoren boomen gelijken aan spoken in de mistgordijn; hunne kronkeltakken sidderen en kraken onder den

druk van den grijzen Noordenwind en van de toppen der twijgen vallen dikke waterdroppelen pletsend op de kasseisteenen.

Zijn het tranen die droppelen, welke de boomen schreien op dien droeven Novemberdag, den vooravond van Allerzielen?

Bim, bam, bom! klinkt het traag en treurig van uit den klokketoren. Hetgelui heeft iets menschelijks dezen avond; in die droeve tonen schijnt de stem verborgen van vrienden, die reeds lang dood zijn en die ons smeeken hunne nagedachtenis in eere te houden. Angstvallig doen wij ons deurken toe en kruipen we dicht bij elkaar aan de warme kachel.

De vroolijkheid van het gezellig samenzijn is geweken; een droeve trek versombert ons gelaat en wij buigen het hoofd diep op de borst. In den schoorsteen zingt de Noordenwind zijn koud lied en doet het hart sneller kloppen.

Bim, bam, bom! De ruitjes daveren onder het zware klokgehamer. Wij luisteren naar die tonen als naar de stem van bekenden, die lang van ons gescheiden zijn en onze geest verhuist naar het stille kerkhof waar onze gestorven vrienden rusten. Beelden uit het verleden rijzen voor ons op, lachen ons toe en doen aan gelukkige dagen denken.

Het klokkengelui houdt op en 't wordt stil in ons huizeken, zoo stil als in een graf. Grootmoeder maakt een kruis en begint te bidden voor de zielekens in 't vagevuur,

Indrukwekkend is Allerheiligenavond in de dorpen. De joelende jeugd houdt zich muizestil in de woonkamer; de landlieden buigen het hoofd, zelfs de misdaad kruipt in hare holen terug. De meeste herbergen zijn gesloten. Alleen in een paar ellendige kroegen trachten de dronkaards de stem van hun geweten te doen zwijgen in 't vergiftig jenevernat. Toch voelen zij ook den indruk van den dag. Sprakeloos ledigen zij hunne glazen en bij iederen klokgalm gaat een zenuwachtige schok door hunne verwaterde spieren.

De kroegbazen zitten dubbend hunne pijp te rooken en luisteren naar den wind, die de vensterluiken kraken doet. De gedachtenis aan den dood kwelt hunnen geest en ver-

zwaart hun gemoed. Nu en dan zeggen ze tot de jeneverzwelgers: «'t Is Allerheiligen, we zouden willen sluiten».

Maar de herbergpilaren roeren niet.Ze willen langer blij-

ven dan naar gewoonte; ze hebben schrik om naar huis te gaan, door den zwarten nacht.

Waarom? Zouden de dooden opstaan en hun te lijve komen? Wie weet! Zij hebben misschien den dood van

vrouw of kind op het geweten! De jeneverdrift heeft reeds zoovele misdaden doen begaan! Eindelijk wordt de onrust al te lastig voor den kroegbaas. Hij wil de dronkaards met geweld buiten drijven. Vloekend werpen zij hun geld op de tafel en knikkebeenen buiten.

Een enkele blijft labbertongend, onsamenhangende woorden brabbelen, terwijl de huisbaas het licht uitdooft. Het volk noemt hem «Den Donkere»: hij is dokwerker. Reeds van den vroegen morgen is hij met zijn weekgeld uit Antwerpen vertrokken. Alhoewel die stad maar ander halve mijl van zijn dorp verwijderd ligt, heeft hij een vollen dag besteed om dien korten weg af te leggen.

In ettelijke kroegen tastte hij in den zak en smeet hij zijn zuurgewonnen geld, het zweet van dagen arbeid, op de schenktafel.

«Den Donkere» is een groote, sterke vent met breede schouders en gespierde armen. Thans is zijne macht verlamd door de werking van de jenever en zijn reuzelijf waggelt op de beenen. Hij scharrelt van zijn stoel op, legt den plunjezak op den schouder en zoekt tastend met zijne grove handen naar de buitendeur.

Een oogenblik blijft hij staan: die zwarte donkerte bedwelmt hem. Dan gaat hij verder, schoorvoetend, met de zolen der zware rijgschoenen op den grond schuivend om de kasseisteenen te voelen. Nogeens blijft hij staan om zijnen weg te verkennen: geen teeken wijst hem de goede richting aan; 't is overal ondoordringbare donkerte, voor en achter. Dicht bij hem dreunen twaalf zware slagen door den ijzigen nachtnevel. Middernacht! Dit onverwachte gerucht midden de grafstilte der duisternis ontnuchtert hem een oogenblik. Hij tast met de handen in de ruimte en voelt een hard voorwerp.

«De kerkhofmuur» — brabbelt hij. Nu scharrelt hij langs den muur verder tot hij de steenen niet meer voelt. Een helder vlammetje stijgt uit den grond op en danst en wipt in de hoogte. Andere vlammetjes volgen.

«Den Donkere» blijft staan. — «Zielekes uit 't vagevuur;» — denkt hij — «het is Allerzielen en de dooden herleven in hun graf».

Hij is erg bijgeloovig en in zijn benevelden geest ziet hij dreigende spookgedaanten hem aangrijnzen en tergen. 't Was vandaag een dag van zalige herinnering en hij heeft hem onteerd door jeneverzwelgen.

Wederom poogt hij verder te gaan; hij voelt eene zachte molligheid onder de schoenzolen. Waar mag hij zich bevin-

den? Plots stoot zijn zwaar lijf tegen een stuk hout, dat krakend afbreekt en hij ploft in geheel zijne lengte neer. Hij steekt de armen uit en tast rond. God almachtig. Hij ligt op het kerkhof; dat gebroken stuk hout is een kruis, het gedenkteeken op een graf, dat hij heeft omgeworpen. Wie weet of hij niet boven op den grafheuvel ligt, waar-

onder het lijk rust van zijne vrouw, die hij van verdriet heeft doen sterven!

Koud zweet parelt op zijn bezopen gezicht; hij probeert recht te staan, maar bij elke poging valt hij terug neer.

Zijne armspieren waarmede hij aan de dokken honderd kilo's kan optillen, zijn verlamd. Hij wentelt zijn doggelijf op de mollige aarde rond, tot hij eindelijk stil blijft liggen. Een zware slaap luikt zijne oogleden en snorkend blaast hij de jeneverlucht uit zijne breede longen.

De nachtnevel is opgetrokken. Duizenden sterrekens pinken aan den hemel en majestatisch lost de torennaald uit in den donkeren nacht. IJzig blaast de wind uit het Noorden. Eene schim zweeft over het kerkhof en blijft bij den slapenden dronkaard staan. Schielijk wordt de stilte afgebroken door een jammerend hondengehuil. Die schim is een groote wakershond, een oude vriend van «Den Donkere».

Toen hij aan den drank nog niet verslaafd was, had hij het beest aan de dokken opgenomen. Het was dan nog jong en liep verdwaald tusschen de stapels hout en koopwaren. Straatjongens wierpen steenen naar het verdoolde dier; een steen trof het zoo geweldig op den kop, dat het bloedend neerviel. Dat kon «Den Donkere» niet langer aanzien. Hij pakte den dierenterger in zijne reuzenarmen en zou hem op den grond hebben neergeploft, zonder de tusschenkomst zijner makkers.

's Avonds bracht hij het gewonde dier mee naar zijn dorp, met het vaste besluit het op te kweeken.

Maar de hond werd te groot en de belasting te zwaar om dragen; hij verkocht hem aan een boer, waar het beest om zijne trouwe diensten goed werd behandeld en gevoed.

Doch, de goede hond vergat zijnen redder niet en alle Zaterdagen kwam hij hem een bezoek brengen. Vandaag ook was hij op zijn post geweest, maar hij had zijn ouden vriend niet te huis gevonden. Tot middernacht had hij rondgeloopen, gesnuffeld en... nu zit hij op 't kerkhof te huilen om een steenen hart te breken.

Hij zet zijne machtige tanden in de bovenkleeren van «Den Donkere» en sleept hem eenige meters verder in het

gras; doch hij kan niet meer. Het gewicht is te zwaar om op te tillen. Dan bijt hij zachtjes in z'n handen om hem wakker te maken. Tevergeefsche moeite: de dronkaard blijft roerloos als een doode liggen.

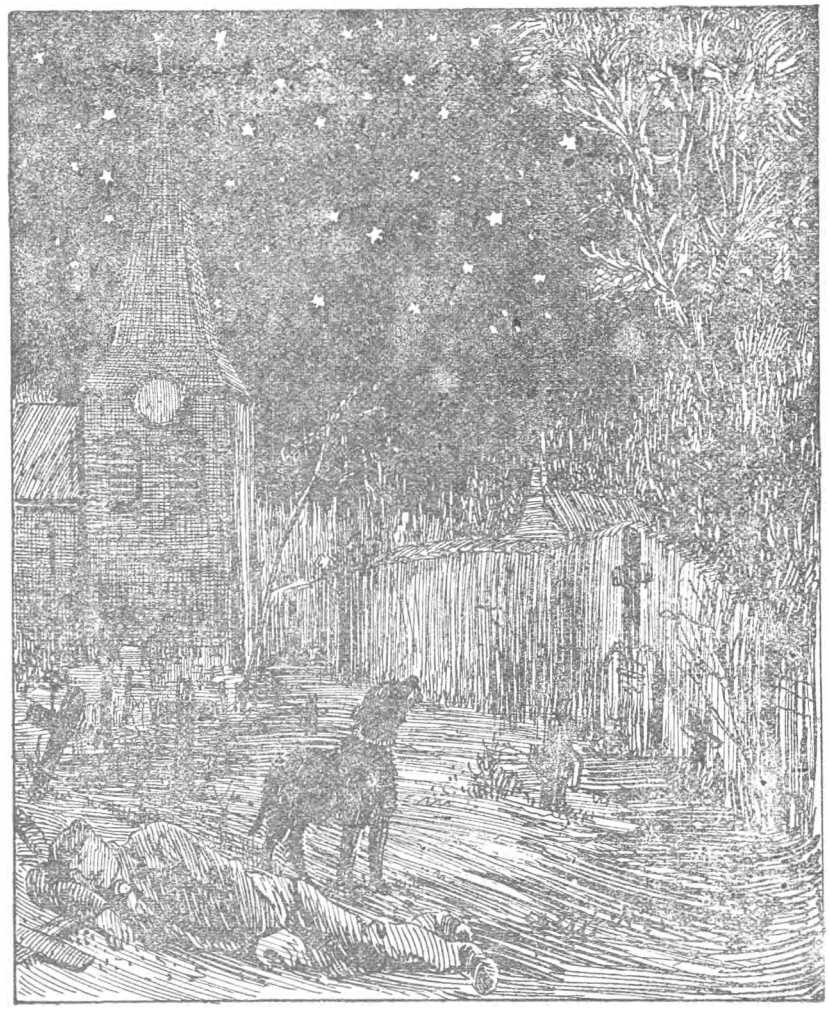

Opeens schiet de verstandige hond als een pijl uit den boog van het kerkhof; hij vliegt over den lagen muur, springt over grachten en slooten en loopt op eene pachthoeve, waar hij met geweld op de gesloten huisdeur springt.

Zijn aanhoudend gehuil doet de bewoners verschrikt uit het bed springen.

— «'t Is Duk, er is onraad» — denkt de boer en met bevende hand haakt hij het geladen jachtgeweer van den muur. In een ommezien zijn al de slapers gewekt. Met stokken gewapend springen zij op den voorhof, waar Duk wanhopig rondloopt.

— «Hier Duk, hier» — fluistert de boer. De hond komt toegesneld, springt op het lijf van zijn meester en likt zijne hand; dan hapt hij in zijne broek, loopt een eindweg op den voorhof, komt terug en begint weer te huilen.

De knechts zoeken heel het gedoe af, zonder iets verdacht te ontdekken. Dan scharen zij zich rond den hond, die wanhopige pogingen aanwendt om zich te doen verstaan.

Nu gebeurt er iets vreeselijk.

— «Alles is rustig, gaat naar uw bed;» — zegt de boer tot zijne onderhoorigen — «mogelijk heeft men den hond iets opgegeven om hem te doen sterven, want die onrust is niet natuurlijk».

Duk heeft het bevel verstaan en voor dat de knechts den tijd hebben binnen te gaan, springt hij grommend voor het deurgat en laat dreigend zijne tanden zien.

De boer gebiedt hem in zijn hok te kruipen; de hond luistert niet en blijft in het deurgat staan huilen.

— «Hij is razend, ge moet hem dooden» — beweert een knecht. Dat kan de oude boer moeilijk over zijn hart krijgen: zoo'n braaf en getrouw beest. Hij wil nogmaals met zachte woorden den hond van de deur verwijderen, maar krijgt een onzachte beet in de hand. Dan legt de man bevende op het arme dier aan. Het schot gaat af en de brave hond valt neer. De knechts leggen hem op 't gras en begeven zich naar bed. De boer kermt putten uit den grond over het verlies van dien trouwen waker, door geheime vijanden razend gemaakt en gaat terug slapen.

Heel vroeg in den morgen is iedereen op de hoeve reeds te been. Het heeft in den na-nacht sterk gevrozen en de hoeveknechts moeten warm water gebruiken om de pomp te ontdooien, alvorens het veevoeder te kunnen bereiden.

Het verwondert hen het lijk van den hond niet terug te

vinden. Met de eerste dagklaarte gaat de boer naar de zielmis. Eene droeve ontdekking doet hem sidderen: eene streep bloed op den hard bevroren grond wijst hem den weg naar het kerkhof, waar een groepje menschen rond een grafheuvel staan. Hij nadert en ziet het lijk van Duk nevens het stijf bevrozen lichaam van «Den Donkere» liggen.

Een licht gaat voor hem op en met kroppend keelgeluid zegt hij: «Braaf beest, gij wildet het leven van uw ouden vriend redden en ik heb u gedood».

Medelijdende menschen droegen het lijk van den dronkaard naar zijne woning. De boer nam Duk in de armen, droeg hem naar zijne hoeve en lei hem zachtjes in het stroo van den koestal, de knechts opleggende eenen grafkuil achter de woning te delven.

Traag en plechtig dreunden de klokketonen over het kerkhof, de geloovigen oproepend om voor hunne overleden vrienden te komen bidden. Aan den dronkaard, in den nacht gestorven, dacht niemand meer, maar toen het volk over den doodenakker ging, toonde men elkaar de plaats, waar het ongeluk gebeurd was. De oude meester van Duk zei, het gebroken grafkruis aanwijzende: «Daar hebben ze gelegen, de mensch en de hond, maar de hond was een mensch, en de mensch een hond».

DE NIEUWE.

Met den rug tegen een der pilaren van de overdekte speelplaats geleund, stond hij te pinkoogen naar al het vreemde rondom hem. Hij was een zware klomp van een jongen; zijn groote kop, eer vierkant dan rond van vorm, was bedekt met eene schuitvormige klak van geitenhaar; zijn bleek gezicht lag bezaaid met kleine, gele sproetjes.

De jongens van de school stonden in kring rond den nieuwe geschaard: ze vonden zijne kleeding zoo raar, vooral zijne vurig roode slobkousen en zwarte holleblokken met hoog omgekrolde tippen.

Een heel tijdje werd hij door de schoolknapen gemonsterd, zonder dat een stemmetje opging.

— «Wat 'n leelijke loebas» — fluisterde Dore van den smid in het oor van Stientje Manders.

De vreemdeling kreeg het lastig midden in dien kring van onbekende jongens; hij sloeg de oogen neer en draaide met de tip van zijn holleblok kleine streepjes in het zand.

Dore, die altijd haantje vooruit was, sprak hem eerst aan:

— «Hoe heet gij?»

— «Sarre» — zei de nieuwe beschaamd.

Al de jongens schoten in eenen luiden lach.

Was dat nu een menschennaam!

— «Schrijf dat eens op mijn lei» — hernam de smidszoon. En de nieuwe schreef: «Seraphinus Dolaer».

— «O, is 't dat!» — kraaide Stientje Manders, — mijn peter heet ook zoo, maar wij noemen hem «Finus».

— «Sarre is veel aardiger» — beaamde Dore.

Van alle kanten werd de vreemdeling nu met vragen bestormd en nog voor den aanvang van de school wisten al de knapen, dat hij met zijn ouders uit West-Vlaanderen was gekomen en dat zijn vader de nieuwe tuinier was van den druivenkweeker.

Na de klas werd de vreemde jongen door Stientje uitgenoodigd om met hem te komen spelen. Dore van den smid en Peerke Lammers zouden er ook zijn.

Stientje Manders was de zoon van een landbouwer en 't was op dezes boomgaard, dat de jongens in den vooravond te gaar kwamen.

Achter de schuur legden zij zich in het gras neer. De vreemde tongval van den nieuwen makker bekoorde hen zoodanig, dat zij de woorden uit zijnen mond luisterden.

Maar 't ging hen niet, dat hij zoo stil en beschaamd bleef. En als Dore tuimelingen in 't gras maakte en Stientje en Peerke aan de boomtakken hingen te wiegelen, bleef hij muizestil zitten.

— «Wat 'n platbroek is die jongen» — fluisterde Peerke Lauwers — «hij is geen knip voor den neus waard.»

Op dat oogenblik fladderde eene vleermuis boven het hoofd van Stientje. Hij wierp zijne klak in de hoogte en het diertje tuimelde beneden.

Met vier handen te gelijk namen zij het dier uit het gras en toonden het aan den vreemden droomer.

— «Kent ge dat beest?» vroeg Stientje.

— «Ja, 't is 'n vleermuis» — zei Sarre en er kwam meer leven in zijne blauwe oogen.

— «Doar goan we leute mee hebben» — lachte Stientje en hij liep achter de schuur weg.

De vreemdeling sprong schielijk recht.

— «Da's een nuttig en braaf beestje» — zegde hij in z'n West-Vlaamsche taal, — «het vangt nachtmotten en kevers ge moet het laten vliegen».

Dore en Peerke zagen hem verwonderd aan.

Wat wou die leelijke moeial met zijn sproetengezicht? Als hij van zin was den spelbreker uit te hangen, zouden z'hem eens gauw afranselen.

De spraak van den vreemdeling klonk nu heelemaal anders, dan te voren. Stout en vrank stond hij voor de twee jongens.

— «Leert de meester, dat in de school niet?» — vroeg hij onverschrokken.

Juist kwam Stientje weer aangeloopen; de vleermuis had hij op een plankje genageld en hij zong:

«Vledermuis,
Komt 't avond thuis,
Achter 't kappelleken staat een huis».

— «En nou» — lachte hij tot den vreemden jongen — «gaan we de zwarte heks eens toerkens leeren».

— «Laten vliegen» — gebood de nieuwe.

Stientje viel uit de lucht van verbazing.

Hoe was die schuchtere sproetkop zoo opeens veranderd? Daareven zou men gezegd hebben, dat hij geen drie kon tellen.

— «Niet toegeven» — kwetterde Dore — «als hij tegen 'n onnoozel spelletje niet kan, mag hij er uit trekken.

— «Laten vliegen, dat braaf beestje» — zei de vreemde nog eens, en hij wou de vleermuis van 't plankje losmaken.

Maar de drie knapen vielen te gaar op zijn lijf en wilden hem in 't gras neerstrijken.

Dat ging evenwel zoo gemakkelijk niet: de sterke West-Vlaming sloeg zijne armen als molenwieken links en rechts en beukte met zijne vuisten zoo geweldig op den rug zijner aanvallers, dat ze den strijd moesten opgeven.

Dan raapte hij zijne klak van geitenhaar op, die gevallen was, en hij wou vertrekken.

Maar de jonge vechtersbazen waren niet kwaad.

— «Die sappersche dikkop heeft kruim in zijn vuisten; we moeten hem bij ons houden» — zei Peerke Lauwers.

— «Ei, Sarre» — riep Dore van den smid — «we zullen de vleermuis laten vliegen, he Stientje!»

— «Daar gaat ze» — kraaide Stientje en hij wierp het dier in de lucht. Met een plankje sloeg hij een handvol appelen van 'nen boom en gaf die aan den vreemdeling.

Van dien dag af was de nieuwe bij de schooljongens ingeburgerd; zijn kranig optreden ten voordeele van de gemartelde vleermuis had hem opeens gered voor spot en vernedering.